

V. FAJDIGA — P. SCHEBESTA, **O zgodovinski podobi najstare religije** (Ljubljana 1963, str. 102).

Profesor Apogetike na ljubljanskem bogoslovskom fakultetu dr Vilko Fajdiga uočio je veliku vrijednost Schebestine zadnje knjige »Ursprung der Religion« i preveo na slovenski jezik drugi dio, koji nosi naslov »Rezultati istraživanja« (str. 83—158). Važnost toga dijela Schebestine knjige pokazuje već sam naslov prvoga poglavlja: »Pračovjek-ateist?« Na to pitanje najprije odgovara prehistorija: prehistorijski čovjek je brižno pokapao svoje mrtve, lovac spiljskih medvjeda pred 15.000 godina je prinio primicijske žrtve, a kasnije se predao magiji, kako to prikazuje slikarsko umijeće pred 60.000 do 10.000 godina. Tu sliku obilno nadopunjuju primitivni narodi. P. Schebesta ponajprije utvrđuje s velikim etnologom Ratzelom: »Etnografija ne poznaje areligiozne narode (str. 111). Zatim prikazuje religiju afričkih i azijskih Pigmejaca, Australaca, stanovnika Ognjene Zemlje, Eskima, gdje nalazimo jasnu ideju jednog Najvišeg Bića. No to Najviše Biće poznaju i Batak na Sumatri, fetišisti i manisti u Africi te sjevero-azijski šamanisti. Prof. Fajdiga ovaj dio Schebestine knjige lijepo karakterizira: »Ne gre za nikake teorije, ampak za živo prikazovanje znanstvenih otkritij s područja prazgodovinske in etnološke najstarejše veroslovne zgodovine narodov. Bravec se bo lahko sam prepričal, kako blizu je bila tem ljudem misel na najviše bitje v prastarih dobah in kako se je začela izgubljati, ko je zemaljska blaginja, danes bi rekli civilizacija, zajemala bolj in bolj njegov um in srce, dokler ni zanj in za vsakogar, ki gre po isti poti, resnični in živi Bog postal 'neznani Bog'« (str. 515).

Na prvih pedesetak stranica prof. Fajdiga je prikazao »P. Viljema Schmidta SVD in njegov krog«. Tu nam pisac lijepo crta postanak bečke etnološke kulturno-historijske škole i njezine pionire, među kojima je vrlo lijepo opisao i rad prof. Aleksandra Gahsa (str. 23s). Dodaje i kratku sliku najstarije religije s pitanjem o njezinu podrijetlu. Konačno navodi i mišljenja drugih. Osobito povoljno mišljenje o bečkoj školi i o V. Schmidtu donosi poljski etnolog Kazimir Moszynski (Glavni pravci i Metode etnoloških nauka, preveo D. Drljač, Beograd 1962).

Prof. Fajdiga već u svojim skriptama »O znanstvenih temeljih kršćanskoga verovanja« veliku pažnju posvećuje religiji primitivnih naroda. Kako nam pokazuje ovaj njegov rad, on nastavlja djelo vrijednog slovenskog etnologa L. Ehrlicha. Svestrano je orijentiran u religijsko-etnološkoj literaturi. Jednu bih stvar htio primijetiti. Odlomak o studiju gospodarstva kod etnologa bečke škole možda nije sretno for-

muliran (str. 8 s). Pitanje gospodarstva je poslužilo bečkoj školi zapravo kao jedan kriterij za određivanje višeg kulturnog razvoja pojedinih primitivnih naroda.

Ovaj rad prof. Fajdige predstavlja lijepi doprinos našoj apogetičkoj literaturi. I lagani stil u svemu preporučuje ovo djelo.

S. Doppelhammer

Dr JORDAN KUNIČIĆ O.P.: **Smjer u život.** (kratki prikaz katoličke moralke.) — Domini-kanski provincijalat—Dubrovnik.—Split 1963.

U potpunosti životnoj dezorijentiranosti, koja zahvaća sve šire krugove Dr Kuničić poklanja svome narodu, napose našoj mladeži i njezinim katehetima opet jedno malo, ali dragocjeno i kao naručeno djelo. Na nepunih 180 stranica oktav-formata on perom stručnjaka, koji savršeno vlada svojim predmetom, kratko i jezgrovito izlaže cjelokupnu kat. moralku, tj. nauku, kako nam je kao slobodnim bićima pravilno usmjeriti i oblikovati naš život i djelovanje, da on dosegne svoj puni smisao i konačni cilj. Ne izdaleka, suhoparno i školski, u nekom ukočenom, apstraktnom obliku, nego ostajući trajno u vrtlogu povjesnog zbivanja, s puno životne dinamike, jasno, konkretno i slikovito, on prikazuje »čovjeka kršćanina na putu ili bolje na povratku k Bogu« (str. 178.) »Bogu se ne približava koracima tijela, već pokretima misli, volje, srca. Ti pokreti su djela, i to dobra, krepna, zaslužna djela. Konkretiziraju se u vjeri, ufanju, ljubavi. Dokazuju svoju životnost i u ovoznomnom djelovanju pod vodstvom razboritosti, umjerenosti. Da nam sve to bude jasnije, Bog nam izričito spominje, konkretizira, neke zapovijedi kao najvažnije. Neke nam čine zabranjuju, neke naređuje kao najmoćnija sredstva na putu k Njemu.... Čovjek kršćanin živi u društvu. Pripada nekom narodu, živi u nekoj državi član je nadnaravne zajednice Crkve... tako nam na str. 169. autor sam podaje bogati sadržaj svoje knjige.

Dr Kuničić nam izlaže staru, vjekovima prokušanu, solidnu životnu mudrost, kako ju je već upoznao zdravi praktički um poganskih genija: Platona, Aristotela, Cicerona; kako ju je ispravljenu, produbljenju i popunjenu naučavao svjetlom evanđelja ojačani um sv. Tome i ostalih velikih kršćanskih moralista pod vodstvom i nadzorom neprevarljivog učiteljstva Crkve. Uzimajući u ruke njegovo djelo, možemo biti sigurni, da nemamo pred sobom neke originalne i lične, pomalo smione, a svakako nedostatan prokušane poglede na zamršene životne probleme nego pravu, prokušanu i auten-